

Adversus Aphthartodocetas



1. Εἰ ἄφθαρτον φύσει τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ φθορᾶς ἀνεπίδεκτον, πῶς ἡμῖν ὁμοούσιον, περὶ ὧν εἴρηται· Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν; Τὸ γὰρ ἐκ μεταβολῆς γενόμενον ἄφθαρτον φύσει ἔχει τὴν φθοράν.

2. Ἄλλ' ἴσως ὁ δι' ἐναντίας ἐρεῖ· Ἐὰν ἄφθαρτον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχον πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῖς νῦν τῶν ἀνθρώπων σώμασιν οὖσι φθαρτοῖς οὐκ ἔστιν ὁμοούσιον, ἄρα καὶ ὑμεῖς οἱ ὁμολογοῦντες μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄφθαρτον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, οὐκέτι φατὲ αὐτὸ ἡμῖν ὁμοούσιον;

3. Πρὸς οὓς ἀποκριτέον ὅτι κατὰ τοῦτο τοῖς ἡμετέροις ἐστὶν ὁμοούσιον· ὥσπερ γὰρ δεκτικὸν ὑπάρχον ἀφθαρσίας, ἄφθαρτον γέγονεν ἐκ φύσεως φθαρτῆς, οὕτως καὶ τὰ ἡμέτερα, φύσει ὄντα φθαρτά, ἐν τῇ ἀναστάσει ἄφθαρτα γενήσεται. Καὶ εἰ ἄφθαρτον ἦν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πῶς διηρέθη τῇ λόγχῃ; Τῶν γὰρ διαιρουμένων ἴδιον τὸ φθεῖρεσθαι, εἰ καὶ μὴ φθείροντο πολλάκις βουλήσει θεοῦ συγκροτούμενα, ὡς καὶ τὸ τοῦ κυρίου σῶμα φθαρτὸν ὑπάρχον φύσει τῇ τοῦ λόγου ἐπιβάσει κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν οὐκ ἐφθάρη διαλυθὲν ἐν τῷ τάφῳ εἰς τὰ ἀπλᾶ ἐξ ὧν συνετέθη.

4. Ὅτι δὲ φθαρτὸν φύσει ἐβούλετο ὁ θεὸς λόγος σαρκωθεὶς εἶναι τὸ οἰκεῖον σῶμα καὶ ὅτι τὸ ἡμέτερον ἀνέλαβε καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τοῖς πᾶσιν ἡμῖν σωτηρίαν προξενῶν, δι' ὧν ἤρξατο ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν καὶ δωρεῖσθαι τὰ ὑπὲρ φύσιν τοῖς ἀνθρώποις, φησὶν ὁ μακάριος Κύριλλος ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ περὶ ἐνανθρωπήσεως· «Εἶτα γέγονεν ἀμαρτίας ἐλεύθερος, ἵνα ἐν αὐτῷ καὶ μόνῳ τοῖς τῆς ἀναμαρτησίας αὐχήμασιν ἢ ἀνθρώπου φύσις στεφανουμένη καταπλουτήσῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον», καὶ πάλιν πρὸς τὰς βασιλίδας, κεφάλαιον κγ'· | «Καὶ καθὸ φύσει καὶ ἀληθῶς ἐστὶ θεός, δέχεται μὲν ἀνθρωπίνως οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον, ἀλλὰ τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ πρώτῳ προξενῶν αὐτό, δίδωσι δὲ θεϊκῶς ἐξ ἰδίας αὐτοῦ φύσεως τοῖς ἀξίοις τοῦ λαβεῖν».

5. Πρὸς τούτοις τοῖς ἀγαθοῖς εἰς ὑπογραμμὸν ὡς γραφὴν καὶ διδασκαλίαν ἡμῶν τὸ ἡμέτερον ἀνέλαβε σῶμα. Πῶς δὲ ἡμῖν ὑπογραμμὸν τοῖς φθαρτὸν ἔχουσι σῶμα, αὐτὸς δὲ ἄφθαρτον καὶ καθ' ἡμᾶς λοιπὸν δοκῆσει καὶ οὐκ ἄλη- θεία; Ὅμοιον γάρ ἐστι τοῖς δογματίζουσιν ἄφθαρτον Χριστὸν εἰληφέναι σῶμα τοῖς λέγουσι φαντασίαν τὴν οἰκονομίαν.

6. Ἐπεὶ οὖν μετὰ τὴν παράβασιν φύσει φθαρτὸν Ἀδὰμ γέγονε τὸ σῶμα διὰ τὸν ἐκ θεοῦ ὄρον, ὃς μετὰ τὸν Ἀδὰμ διέδραμεν εἰς ὄλον τὸ γέ- νος ἡμῶν, τοῦτο τὸ φθαρτὸν βουλόμενος σῶσαι Χριστὸς ἀνείληφε σῶμα. Πῶς γὰρ ἰατρείας ἀπέλαυε τὸ μὴ προσειλημμένον;

7. Εἰ δὲ τολμῶσι λέγειν ὡς οὐ γέγονεν ἡμῖν ὑπογραμμὸς σαρκωθεὶς ὁ λόγος- ἴσως μαχόμενοι πᾶσι τοῖς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλοις καὶ αὐτοῖς Χριστοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, πανταχοῦ γὰρ κηρύσσουσι τὸ ἡμῖν ὑπογραμμὸν γεγονέναι-πῶς δὲ αὖξει, εἰ ἄφθαρτον ἦν; Ἐν γὰρ φθαρτῇ μόνη οὐσίᾳ γίνεται ἢ ἐν ποσῷ ἀλλοίωσις. 8. Ἐπεὶ οὖν μὴ νοοῦντες προβάλλονται λόγιον γραφι- κὸν ὅτι εἴρηται Ἡ σὰρξ αὐτοῦ οὐκ εἶδε διαφθοράν, εἰσὶν ὄν- τως μὴ νοοῦντες. Οὐ γὰρ εἶπεν ἄφθαρτον φύσει, ἀλλ' ὅτι φθαρτὸν

υπάρχον οὐ μέντοι φθορὰν ὑπέστη καὶ διάλυσιν τὴν εἰς τὰ στοιχεῖα διὰ τὸ ἄνευ φθορᾶς ἀναστῆναι τῇ δυνάμει τοῦ λόγου, διὸ καὶ οὐκ εἶδε διαφθοράν.

9. Τοῦτο δὲ ἔστιν εὐρεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ συντελείᾳ εὐρισκομένων ζώντων περὶ ὧν εἴρηται ἐν τῇ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐπιστολῇ· Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. Καὶ πάλιν· Ἐπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα.

10. Ὅραξ ὅτι τοὺς νεκροὺς καὶ ἐφθαρμένους τὸ σῶμά φησιν ἀναστήσεσθαι, ὡς δὲ ζῶντας ἀρπαζομένους εὐθύς ἐν νεφέλαις ἐπὶ τὸ ἀθάνατον καὶ ἀφθαρτον τὴν ἐναλλαγὴν ὑφισταμένους, τὴν ἀπὸ τῆς φθαρτότητος ἣτις ἐνεργεῖα οὐ γέγονεν αὐτοῖς· οὔτε γὰρ ἐφθάρησαν εἰς τὰ στοιχεῖα, εἰ καὶ φθαρτὴν εἶχον τὴν φύσιν τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος. Καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται, ὡς καὶ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτη φησίν· Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. Δῆλον καὶ ὧδε ὅτι ἐν τῇ συντελείᾳ οὐκ ἀποθνήσκουσι, καθάπερ οἱ πρὸ τῆς συντελείας, ἀλλ' ἐν ἀκαριαίῳ τινὶ χρόνῳ τῆς ἀφθαρσίαν λαμβάνουσιν.

11. Εἰ οὖν ἐκεῖνοι φθαρτὸν ὡς ἀληθῶς ἔχοντες σῶμα διαφθορὰν οὐκ εἶδον, ἀλλὰ μόνον μὲν |στάσιν ἐπὶ τὸ ἀφθαρτον, πῶς καὶ ἐπὶ τοῦ δεσποτικοῦ σώματος τοῦτο μὴ ὑποθώμεθα, τοῖς ἀπὸ γῆς σώμασιν ὁμοούσιον, διαφέρον μὲν αὐτοῖς κατὰ τοῦτο· τοῖς ἀνθρώποις μὲν ἄκουσι τὰ φυσικὰ προσγίνεται πάθη, τῷ δὲ κυρίῳ οὐ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' αὐτοῦ μᾶλλον ἐνδιδόντος τῇ φύσει τὰ οἰκεῖα ἐνεργῆσαι, ὡς ἡμᾶς ἢ τῶν ἀγίων πατέρων ἐπαίδευσεν διδασκαλία. 12. Πῶς δὲ πάλιν νοήσομεν τὸ ἐν ταῖς Πράξεσιν, Ὅτι ἀνέστησεν αὐτὸν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν. Τὸ γὰρ μηκέτι δείκνυσιν ἐπιδεκτικὸν φθορᾶς πρὸ τῆς ἀναστάσεως. Πῶς δὲ πάλιν ὁ ἀπόστολος ἔφη· Ὅθεν ὧφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερέυς; καὶ πάλιν· Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν παίδων, φθαρτὸν ἐχόντων τὸ σῶμα. Οὐδαμῶς παραπλήσιον τὸ φθαρτὸν τῷ ἀφθάρτῳ.

II. Χρήσεις ἀγίων πατέρων ὅτι φθαρτὸν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ πρὸ τῆς ἀναστάσεως

1. Ἰουστίνου φιλοσόφου ἐκ τοῦ κατὰ Ἑλλήνων λόγου τρίτου· Οὕτω γεγωνῶς ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸς τὴν παράβασιν εὐθύς ἰδὼν, τὴν φθορὰν φυσικῶς εἰσεδέξατο. Φύσει δὲ τῆς φθορᾶς προσγενομένης, ἀναγκαῖον ἦν τῷ σῶσαι βουλομένῳ αὐτὴν, τὴν φθοροποιὸν οὐσίαν ἀφανίσαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἦν ἐτέρως γενέσθαι, εἰ μὴ ἢ κατὰ φύσιν ζωὴ προσεπλάκη τῷ τὴν φθορὰν δεξαμένῳ, ἀφανίζουσα μὲν τὴν φθορὰν, ἀθάνατον δὲ τοῦ λοιποῦ τὸν δεξάμενον διατηροῦσα. 2. Ἀθανασίου κατὰ Ἀπολιναρίου· Ὅπως θανάτῳ καταλύσητὸν θάνατον ἐν ἐπιδείξει ψυχῆς, ἐν δὲ τῷ τάφῳ καταργήσῃ τὴν φθορὰν ἐν ταφῇ σώματος· ἐξ ἄδου καὶ ἐκ τάφου τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν ἀφθαρσίαν ἐπιδεικνύμενος, ἐν μορφῇ τῇ καθ' ἡμᾶς τὴν ἡμετέραν ὀδεύσας ὁδόν.

3. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· Διὰ τοῦτο ἐν μὲν ψυχῇ θεοῦ ἢ κράτησις τοῦ θανάτου ἐλύετο καὶ ἢ ἐξ ἄδου ἀνάστασις ἐγίνετο καὶ ταῖς ψυχαῖς εὐηγγελίζετο, ἐν δὲ σώματι θεοῦ ἢ φθορὰ κατηργεῖτο καὶ ἢ ἀφθαρσία ἐκ τάφου ἐδείκνυτο.

4. Ἐκ τοῦ πρὸς τὰς αἰρέσεις τρίτου λόγου· Οὐ γὰρ ἐν ἄσωμάτῳ τὰ τοῦ σώματος ἐγεγόνει, εἰ μὴ σῶμα λαβὼν ἦν φθαρτὸν καὶ θνητόν· θνητὴ γὰρ ἦν ἢ Μαρία ἐξ ἧς ἦν

καὶ τὸ σῶμα. Διὸ καὶ ἀνάγκη ἐν πάσχοντι σῶματι καὶ κλαίοντι καὶ κάμνοντι γενομένου αὐτοῦ, αὐτοῦ λέγεσθαι μετὰ τοῦ σώματος καὶ ταῦτα ἅπερ ἔστιν ἴδια τῆς σαρκός.

5. Ἐκ τοῦ εἰς τὸν σταυρὸν λόγου· Ἐνεκα μὲν οὖν τοῦ δειχθῆναι τὸν θάνατον ἐν τῷ σῶματι, τριταῖον ἀνέστη τοῦτο· ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ μείναν καὶ φθαρὲν τέλειον, ὕστερον ἀναστήσας ἀπιστηθῆ, ὡς οὐκ αὐτὸ ἀλλ' ἕτερον σῶμα φέρων, διὰ τοῦτο | οὐ πλέον τῶν τριῶν ἡμερῶν ἠνέσχετο.

6. Ἀμβροσίου· Ἄλλη γὰρ σαρκὸς ἀσθένεια καὶ ἄλλο τὸ τῆς θεότητος αἴδιον, καὶ σαρκὸς μὲν ὁ θάνατος, τῆς δὲ δυνάμεως τὸ ἀθάνατον· εἰ δὲ τοῦτο πεποίηκεν ἡ θεότης ὥστε μὴ ἰδεῖν τὴν σάρκα διαφθοράν, ὑποκειμένην δηλονότι κατὰ φύσιν φθορᾶ, πῶς αὐτὴ τελευτᾶν ἢ θεότης ἠδύνατο;

7. Τοῦ ἀγίου Ἐφραίμ περὶ ἀγάπης· Ἀφθαρσία ἔστιν ἡ ἀνάστα-σις, ἀλλὰ τὰς οὐλὰς οὐκ ἠφάνισεν, ἵνα γένωνται μάρτυρες θεοῦ, ὅτι ἐνήργησεν, οὐ τὸ φθαρτὸν ἐνυβρίσας τῇ τῶν οὐλῶν παρα-μονῇ, τὸναντίον δὲ δοξάσας τῇ ἀφθαρσίᾳ, ὅτι ἀπὸ τοῦ φθαρτοῦ σώματος τὴν φθορὰν ἐφυγάδευσεν.

8. Τοῦ θεολόγου εἰς τὰ φῶτα· Διὰ τοῦτο τὰ ἄμικτα μίγνυται· οὐ γενέσει μόνον θεός, οὐδὲ σαρκὶ νοῦς, οὐδὲ χρόνῳ τὸ ἄχρονον, οὐδὲ μέτρῳ τὸ ἀπερίγραπτον, ἀλλὰ καὶ παρθενία γέννησις, καὶ ἀτιμία τῷ καὶ τιμῆς ἀπάσης ὑψηλοτέρῳ, καὶ πάθει τὸ ἀπαθές, καὶ τῷ φθαρτῷ τὸ ἀθάνατον.

9. Ἐπιφανίου ἐκ τοῦ Ἀγκυρωτοῦ· Εἰσηλθε μὲν θυρῶν κεκλει-σμένων, ἵνα δείξῃ τὸ παχυμερὲς λεπτομερὲς καὶ τὸ θνητὸν ἀθάνα-τον καὶ τὸ φθαρτὸν ἄφθαρτον· ἵνα δὲ πάντας ἐλέγξῃ τοὺς ἀπι-στοῦντας εἰς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, φημὶ δὴ τὴν ἀνάστασιν, ὃ εἰς λεπτότητα μεταβάλλων τὸ σῶμα καὶ εἰς πνεῦμα συγκεράσας τὴν ἀνάστασιν οὐκ ἀπήλειψε τὰς οὐλὰς τῶν ἡλῶν οὐδὲ τὸν τύπον τῆς λόγχης, ἀλλ' ἔδειξεν αὐτὸ τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ πεπονθός, ὅτι οὐκ ἄλλο ἦν τὸ ἀναστάν, οὐδὲ ἀπ' αὐτοῦ ἕτερον φυέν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πεπονθός ἀπαθές καὶ αὐτὸς ὁ πεσὼν κόκκος ἀναστὰς ἄφθαρτος.

10. Τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τῆς κατὰ Ἰωάννην ἐρμηνείας· Ἐφάνη οὖν τῇ ἑσπέρᾳ καὶ ἀπέπτη· εἶτα μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας καὶ πάλιν ἀπέπτη· εἶτα μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Τί δέ ἐστι τὸ Ἐφανέρωσεν; Ἐκ τούτου δῆλον ὅτι οὐχ ἑωρᾶτο, εἰ μὴ συγκα-τέβη, διὰ τὸ λοιπὸν ἄφθαρτον εἶναι τὸ σῶμα καὶ ἀκήρατον.

11. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ· Δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ. Τί οὖν ἐνταῦθά φησιν; Περὶ τῆς οἰκονομίας ὁ λόγος· ἐπεὶ οὐπω δεδό-ξαστο τῆς σαρκὸς ἢ φύσις, οὔτε ἀφθαρσίας ἀπολαύσασα, οὔτε τοῦ θρόνου κοινωνήσασα τοῦ βασιλικοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν Ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ Παρὰ σοί. Ταύτης καὶ ἡμεῖς ἀπολαυσόμεθα τῆς δόξης κατὰ τὸ ἡμέτερον μέτρον, ἐὰν νήφωμεν. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλός φησιν· Εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

12. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εἰς τὸ Οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου· Ὑμῶν μαρτυρούντων· ὑμεῖς γάρ με ὄψεσθε ἀναστάντα. Τί δέ ἐστι καινὸν καὶ καινῶς; Τουτέστι ξένως, οὐ σῶμα παθητὸν ἔχοντα, ἀλλ' ἀθάνατον λοιπὸν καὶ ἄφθαρτον καὶ οὐ δεόμενον τροφῆς· οὐ γὰρ διὰ χρείαν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἔφαγέ τε καὶ ἔπιεν· οὔτε γὰρ ἔδειτο λοιπὸν τὸ σῶμα τούτων, ἀλλὰ διὰ τούτων τὰ τῆς ἀναστάσεως πληροφωρῶν.

13. Κυρίλλου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου· Οἰκονομικώ-τατα τοίνυν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὐπω πρὸς δόξαν τὴν αὐτῷ πρέπουσαν τὸν οἰκεῖον

μεταστοιχειώσας ναόν, ἐν τοῖς πρώτοις ἔτι διεφαίνετο σχήμασι, τὴν τῆς ἀναστάσεως πίστιν οὐκ ἐφ' ἕτερόν τι σῶμα μετακομίζεσθαι θέλων ἢ εἰς ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου, τῆς τοῦ θανάτου δυνάμεως κατὰ μόνης τρεχούσης τῆς σαρκός, ἐξ ἧς καὶ ἀπελήλαται. Εἰ γὰρ μὴ ἀνέστη τὸ τεθνηκὸς αὐτοῦ σῶμα, ποῖος νενίκηται θάνατος, ποῦ δὲ ἠτόνησε τὸ τῆς φθορᾶς κράτος, οὐδενὸς ἀποθανόντος τῶν λογικῶν κτισμάτων, οὐ ψυχῆς, οὐκ ἀγγέλου, μήτοι γε καὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ λόγου;

14. Καὶ μετ' ὀλίγα· Τὸ δὲ εἰσελθεῖν τῶν θυρῶν κεκλεισμένων τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ σημείοις συντετάξεται παρά γε τοῖς σώφρο- σιν.

15. Ἐκ τοῦ δωδεκάτου βιβλίου τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου· φθορᾶς γὰρ σωματικῆς ἀπόδειξιν ἔχει καὶ χειρῶν καὶ πλευρᾶς ἔτι μένουσα καὶ σωζομένη διάτρησις, τραυμάτων ἰδέαι καὶ ἀπο- κεντήσεων τῶν διὰ σιδήρου γεγεννημένων.

16. Καὶ μεθ' ἕτερα· φθορᾶς γὰρ ὅλως σωζομένης οὐκέτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς ἀγίας μάλιστα σαρκός, ἐπεὶπερ ἀνεβίω πρὸς ἀφθαρσίαν, ἀλλ' οὐδὲ τροφῆς τῆς συνήθους δεδεῖσθαι πεπιστευ-μένης, καθὰ πρότερον, τύπους ἤλων ἐπεδείκνυ καὶ τροφῆς μεταλαχεῖν οὐκ ἀνένευσεν, ἵνα τὸ μέγα τῆς ἀναστάσεως ριζώση μυστήριον καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ πίστιν ταῖς ἀπάντων ἡμῶν ἐμφυτεύση ψυχαῖς.

17. Ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ Θησαυροῦ· Πρωτότοκος δὲ καὶ ἐκ τῶν νεκρῶν· πρῶτος γὰρ αὐτὸς εἰς ἀφθαρσίαν ἀνέστησε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα καὶ πρῶτος αὐτὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνήγαγεν. Διὸ καὶ φησιν· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Δι' αὐτοῦ γὰρ ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπεία καὶ τὴν καινὴν τῆς ἀναστάσεως βαδίζειν ὁδὸν ἐκδιδάσκειται καὶ ὡς διὰ τινος θύρας εἰς αὐτὸν εἰσέρχεται τὸν οὐρανόν.

18. Καὶ πάλιν· Ὡσπερ πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ἐκλήθη διὰ τὸ κεκληῖσθαι πρὸς υἰοθεσίαν θεοῦ καὶ χάριν τοὺς δι' αὐτοῦ σεσωσμένους· καὶ πάλιν πρωτότοκος καὶ ἀπαρχὴ τῶν νεκρῶν διὰ τὸ αὐτὸν εἰς ἀφθαρσίαν ἐγγεῖρθαι πρὸ πάντων· οὕτως ἀρχὴ ὁδῶν ἐκτίσθαι λέγεται διὰ τὸ πάντα δι' αὐτοῦ δύνασθαι τρέχειν εἰς σωτηρίαν.

19. Ἐκ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Πῶς οὖν ἀπέθα- νεν ἀθάνατος ὢν, ἵνα καὶ ἐγερθῆ καὶ νεκρώσῃ τὸν θάνατον, εἰ μὴ προσέλαβε σῶμα τὸ τοῖς τοῦ θανάτου νόμοις ὑποκείμενον; Ἡ πῶς ἂν κατέλυσε τὴν φθοράν, ἐξελὼν τὸ ὑπ' αὐτῇ πράττον τε καὶ ὑποκείμενον γένος, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ φθειρεσθαι πεφυκός; 20. Ἐκ τῆς πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῆς· Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν ἦν μὲν αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ πεπονθός, πλὴν οὐκέτι τὰς ἀνθρωπίνας ἀσθενείας ἔχον ἐν ἑαυτῷ· οὐ γὰρ ἔτι πείνης ἢ κόπου ἢ ἐτέρου τινὸς τοιοῦτου, ἀλλὰ λοιπὸν ἄφθαρτον καὶ οὐχὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ζωοποιόν.

III. 1. Χρὴ γινώσκειν ὅτι ἐπειδὴ παρά τισι τῶν πατέρων εἴρηται ἄφθαρτον | τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἰστέον ὡς τὸ ἄφθαρτον πολλαχῶς νοεῖται.

Ἔστι γὰρ ἄφθαρτον τὸ μηδαμῶς πεφυκὸς φθειρεσθαι, ἀλλ' ἀεὶ συγκροτούμενον ἐν ταυτότητι παρὰ θεοῦ καὶ μηδέποτε ἀλλοίωσιν κατ' οὐσίαν δεχόμενον, οἷαί εἰσιν αἱ νοεραὶ οὐσῖαι ἄτρεπτοι κατ' οὐσίαν ὡς κατὰ γνώμην ὑπάρχουσαι.

Ἐπισημαίνεται ὅτι λέγεται ἄφθαρτον καὶ τὸ πεφυκὸς φθειρεσθαι, μὴ μὴν φθειρόμενον ἐνεργείᾳ καὶ διαλυόμενον εἰς τὰ ἀπλᾶ ἐξ ὧν συνετέθη, οἷοι ἔσσονται οὗς φησιν ὁ Παῦλος καθὼς καὶ πρόκει- ται· Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. Εἰ καὶ ἐνεργείᾳ οὐ φθαρήσονται, ὅμως φθα- τοί εἰσι φύσει.

3. Λέγεται ἄφθαρτον καὶ τὸ ἀναμάρτητον πολλάκις. Διαφθορὰν γὰρ καλεῖ τὴν ἁμαρτίαν ὁ Δαυίδ. Φησὶ γάρ· Διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, ὡς καὶ Μωσῆς φησὶν ἐν τῇ Γενέσει· Καὶ εἶδε κύριος τὴν γῆν καὶ ἦν κατεφθαρμένη, ὅτι κατέφθειρε πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

4. Εἰ οὖν εὗρεις περὶ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ τὸ ἄφθαρτον παρὰ τοῖς διδασκάλοις τῆς ἐκκλησίας, ὡς μὴ διαφθα- ρὲν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ διαλυθὲν εἰς τὰ ἀπλᾶ ἔξ ὧν συνετέθη ἢ κατὰ τὴν τοῦ ἀναμαρτήτου σημασίαν νόει. Ἄφθαρτον δὲ κατὰ τὴν φύσιν μὴ λέγε, ἀλλὰ μᾶλλον φθαρτόν· τὴν γὰρ κατὰ τοῦ προπά- τορος Ἀδάμ ἀπόφασιν ἐξενεχθεῖσαν θεραπεῦσαι βουλόμενος ὁ Χριστὸς τὸ μετὰ τὴν παράβασιν φθαρτόν ἀνεδέξατο σῶμα, ἵνα ἐν αὐτῷ τὴν φθορὰν καταργήσῃ ἁμαρτωλοῖς συμπολι- τευσάμενος. Εἰ γὰρ ἦν ἄφθαρτον φύσει, οὐκ ἂν ἦν πάθους δεκτικὸν οὐδενός.

5. Πάλιν ὁ μακάριος Βασίλειος ἔλεγεν· «Ὡσπερ οὖν κατεδέξατο τὴν πείναν ὁ κύριος, τῆς στερεᾶς τροφῆς διαπνευσθείσης, καὶ τὴν δίψαν προσήκατο, τῆς ὑγρότητος ἀναλωθείσης, τῆς ἐν τῷ σώματι, καὶ ἐκοπίασε, τῶν μυῶν καὶ τῶν νεύρων διὰ ταλαιπωρίας τῆς ὁδοιπορίας ὑπερ- ταθέντων, οὐ τῆς θεότητος τῷ καμάτῳ δαμαζομένης, ἀλλὰ τοῦ σώματος τὰ ἐκ φύσεως παρακολουθοῦντα συμπτώματα δεχομένου». «Ἐδίδου γὰρ ὅτε ἐβούλετο καιρὸν τῇ φύσει τὰ ἑαυτῆς ἐνεργῆσαι ὁ κύριος», καθὼς φησὶ καὶ ὁ θεολόγος.

6. Πῶς οὖν ταῦτα ἐνήργει ἡ φύσις ἐν τῷ Χριστῷ ὡς ἑαυτῆς ὄντα, εἰ ἄφθαρτός ἐστιν; Περὶ γὰρ φύσιν ἀνεπίδεκτον φθορᾶς ταῦτα γίνεσθαι χώραν οὐκ ἔχει. Ἀλλὰ μὴ βουλόμενος κωλύειν ὁ λόγος ἀπὸ τῆς οἰκείας σαρκὸς φθαρτῆς οὔσης, ταῦτα καρτερεῖν τὰ πάθη οὐκ ἐκώλυεν, ἀλλ' ἐνεδίδου τὰ οἰκεία ὑφίστασθαι τῇ σαρκὶ πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἀληθῆ εἶναι αὐτὴν καὶ οὐ κατὰ φαντασίαν. Ἄλλως τε τὴν σάρκα κατεδέξατο, οὐχ ἵνα φύγῃ τὰ ἀνέγκλητα πάθη, ἀλλ' ἵνα καταργήσῃ | σὺν τοῖς πάθεσι καὶ τὴν φθορὰν ἐν τῇ οἰκείᾳ σαρκί.

7. Ἰππολύτου Πρὸς Μαμμείαν βασιλίδαν· Ἦν μὲν γὰρ τοῦ Χριστοῦ τύπος ἡ κιβωτὸς ἐξ ἀσηπτῶν ξύλων σημαίνουσα τὴν αὐτοῦ ἄσηπτον δύναμιν, ὅτι μὴ εἶδε διαφθορὰν. Συμπεριέλαβε δὲ πέντε καὶ ἡμισυ μέτρα τὴν κιβωτὸν οὐκ ἀργῶς· διὰ γὰρ τῶν μέτρων ἐσήμανε τὸν ἐπιβαλόντα τῷ χρόνῳ ἀριθμόν, ὡς τῷ μέτρῳ τούτῳ συγκείμενος πληρωθεὶς ... φέροντα τὴν ἄσηπτον κιβωτόν, τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἐν ᾧ πᾶν δικαίωμα χωρούμενος ἀνάπαυλαν λαμβάνει.

8. Ἀθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρειανῶν λόγου τρίτου· Ἐπρε-πε γὰρ φθαρτὴν οὔσαν τὴν σάρκα μηκέτι κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν μένειν θνητὴν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐνδυσάμενον αὐτὴν λόγον ἄφθαρτον διαμένειν. Ὡς γὰρ αὐτός, γενόμενος ἐν τῷ ἡμῶν σώματι τὰ ἡμῶν ἐμιμήσατο, οὕτως ἡμεῖς, δεξάμενοι τοῦτον τῆς παρ' ἐκείνου μεταλαμβάνομεν ἀθανασίας.

9. Μεθοδίου Μύρων Λυκίας περὶ παρθενίας· Ἔτι πληου- γούμενον τὸν Ἀδάμ, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, καὶ τηκτόν ὄντα καὶ ὑδαρῆ καὶ μηδέπω φθάσαντα, δίκην ὀστράκου, τῇ ἀφθαρσίᾳ κραταιωθῆναι, ὕδωρ ὡσπερ καταλειβομένη καὶ καταστάζουσα διέλυσεν ἡ ἁμαρτία. Διὸ δὴ πάλιν ἄνωθεν κηροπλαστῶν τὸν αὐτὸν εἰς τιμὴν ὁ θεὸς ἐν τῇ παρθενικῇ κραταιώσας καὶ συγκεράσας τῷ λόγῳ ἄτηκτον καὶ ἄθραυστον ἐξήγαγεν εἰς τὸν βίον, ἵνα μὴ πάλιν τοῖς τῆς φθορᾶς ἔξωθεν ἐπικλυσθεῖς ρεύμασι τηκεδὸνα

γεννήσας διαπέση.

10. Γρηγορίου Νύσσης ἐκ τοῦ Κατηχητικοῦ· Ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἐκ συνδυασμοῦ τίκτεται καὶ μετὰ θάνατον ἐν δια-φθορᾷ γίνεται. Εἰ ταῦτα περιεῖχε τὸ κήρυγμα οὐκ ἂν θεὸν εἶναι πάντως ᾤήθης τὸν τοῖς ἰδιώμασι τῆς φύσεως ἡμῶν μαρτυρούμενον. [Ἐπεὶ δὲ γεγενῆσθαι μὲν αὐτὸν ἀκούεις, ἐκβεβηκέναι δὲ τῆς φύσεως ἡμῶν τὴν κοινότητα τῷ τε τῆς γενέσεως τρόπῳ καὶ τῷ ἀνεπιδέκτῳ τῆς εἰς φθορὰν ἀλλοιώ-σεως.

11. Ἴδον τὸ ἄφθαρτον τοῦ Χριστοῦ φασὶ τὸ ἀναμάρτητον ὡσπερ οἱ πατέρες. Ἦν ἄρα τὸ μὴ διαλύεσθαι ἐν τάφῳ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη ὡς θεία δυνάμει συγκροτούμενον καὶ οὐ φύσει τὸ ἄφθαρτον κεκτημένον· εἰ καὶ ἀναμάρτητος, ἀλλ' οὖν φθαρτὸς ἦν κατὰ φύσιν, ὡς τὸν ὑπὸ ἁμαρτίαν γενόμενον Ἀδὰμ ἐνδυσάμενος, οὐ τὸν πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν ἀφθαρσίᾳ γεγεννημένον. Ὅτι δὲ ἐξ ἀφθάρτου φθαρτὸς γέγονεν ὁ Ἀδὰμ, ἄκουε τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας ὅτι ἄφθαρτος ἦν ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως...